

EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM
BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KAR
Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet
Alkalmazott Nyelvészeti és Fonetikai Tanszék,
MTA–ELTE Lendület Lingvális Artikuláció Kutatócsoport

Artikulációs elemzések tipikus beszélők körében

Kulcsszavak: beszéd, artikuláció

Kutatási koncepció: A magyar beszéd artikulációs mintázatait leíró, elektromágneses artikulometriás, nyelvultrahangos és elektroglottográfus módszertannal készülő vizsgálatok azt a célt szolgálják, hogy különféle fonetikai kontextusokban megjelenő beszédhangok és beszédhangkapcsolatok tipikus megvalósulásaiból készüljön olyan tudásbázis, amely mind képi és videós, mind verbális leírásokban hozzáférhető. Ez egyrészt a nyelvek közötti összehasonlításban (az eltérő nyelvek eltérő artikulációs mintázatainak összevetésében és ezen túlmenően a humán artikuláció egyetemes leírásában) hasznosulhat, másrészt tipikus, felnőtt beszélőkről lévén szó alapot szolgáltat az atipikus beszédmintákkal való összehasonlításra is. Ezen túlmenően képet ad az egyéni varianciáról is, ami a tipikus beszédet is jellemzi, és ennek mértékét hasonlíthatóvá teszi az atipikus populációkkal.

Kutatási szolgáltatások: Az adatok kiindulási alapot szolgáltatnak különféle összehasonlításokra, ideértve a kétnyelvű, a magyart L2-ként elsajátító és beszélő, a valamilyen beszédzavarral vagy kommunikációs problémával rendelkező, az életkorban eltérő (gyermekek, idősök) stb. populációval való összehasonlításra. Továbbá hasznosíthatók az adatok az artikulációs alapú beszédtechnológiai fejlesztésekben, ideértve elsősorban az ún. némbeszéd-interfész különféle megvalósításait. A nyelv- és beszédoktatásban ugyancsak hasznosulhatnak az adatok az ún. biofeedback lehetőségének kihasználásával.

Rendelkezésre álló infrastruktúra: Elektromágneses artikulográf, nyelvultrahang, elektroglottográf

Mely iparágaknak releváns a szolgáltatás: Kulturális és kreatív ipar (beszédtechnológiai, gyógypedagógiai, pedagógiai alkalmazásokhoz).

Kutatók: Csapó Tamás Gábor, Deme Andrea, Gráci Tekla Etelka, Markó Alexandra

Eötvös Loránd
Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM
BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KAR
Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet
Alkalmazott Nyelvészeti és Fonetikai Tanszék,
MTA–ELTE Lendület Lingvális Artikuláció Kutatócsoport

Kapcsolat:

ELTE Innovációs Központ, 1053 Budapest, Kecskeméti utca 10-23,
innovacio@innovacio.elte.hu, 061 411 6500 / 6747

Csapó Tamás Gábor, MTA–ELTE Lendület Lingvális Artikuláció Kutatócsoport,
Múzeum krt. 4/A, csapot@tmit.bme.hu, 06 1 411 6500 / 5189

**Deme Andrea, ELTE BTK Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet, MTA–
ELTE Lendület Lingvális Artikuláció Kutatócsoport,** Múzeum krt. 4/A,
deme.andrea@elte.btk.hu, 06 1 411 6500 / 5189

Grácz Tekla Etelka, MTA–ELTE Lendület Lingvális Artikuláció Kutatócsoport,
Múzeum krt. 4/A, graczi.tekla.etelka@nytud.hu, 06 1 411 6500 / 5218

**Markó Alexandra, ELTE BTK Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet,
MTA–ELTE Lendület Lingvális Artikuláció Kutatócsoport,** Múzeum krt. 4/A,
marko.alexandra@btk.elte.hu, 06 1 411 6500 / 5218

Szolgáltatáshoz kapcsolódó publikációk:

- GOSZTOLYA, Gábor, GRÓSZ, Tamás, TÓTH, László, MARKÓ, Alexandra, CSAPÓ, Tamás Gábor 2020. Applying DNN Adaptation to Reduce the Session Dependency of Ultrasound Tongue Imaging-Based Silent Speech Interfaces. *Acta Polytechnica Hungarica* 17:7, 109–124.
- DEME Andrea, BARTÓK Márton, GRÁCZI Tekla Etelka, CSAPÓ Tamás Gábor, MARKÓ Alexandra 2019. A mondathangsúly hatása a magánhangzók megvalósulásának változatosságára. *Nyelvtudományi Közlemények* 115. 199–232.
- MARKÓ Alexandra, BARTÓK Márton, CSAPÓ Tamás Gábor, GRÁCZI Tekla Etelka, DEME Andrea 2019. Az /i:/ artikulációs és akusztikai sajátosságai harmonikusan és antiharmonikusan toldalékolódó tövekben. *Nyelvtudományi Közlemények* 115. 233–254.
- CSAPÓ, Tamás Gábor, AL-RADHI, Mohammed, NÉMETH, Géza, GOSZTOLYA, Gábor, GRÓSZ, Tamás, TÓTH, László, MARKÓ, Alexandra 2019. Ultrasound-Based Silent Speech Interface Built on a Continuous Vocoder. In: *Proceedings of Interspeech 2019*. Graz, Ausztria, 894–898.

EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM
BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KAR
Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet
Alkalmazott Nyelvészeti és Fonetikai Tanszék,
MTA–ELTE Lendület Lingvális Artikuláció Kutatócsoport

Szolgáltatáshoz kapcsolódó releváns projektek:

- MTA–ELTE Lendület Lingvális Artikuláció Kutatócsoport 2016–2021, témavezető Markó Alexandra;
- Magánhangzók artikulációs és akusztikai variabilitása a beszédhangkészlet tükrében című Bolyai János Kutatási Ösztöndíj 2019–2022, témavezető Deme Andrea
- Artikulációsmozgás-alapú beszédgenerálás című NKFIH-pályázat 2017-2021 (FK-124584), témavezető: Csapó Tamás Gábor

Eötvös Loránd
Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar